

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	229-25/295835
Otsuse kuupäev	06.11.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Tänavapuhastuse Aktsiaseltsi vaidlustus riigihanke alusdokumentidele Põhja-Tallinna Valitsuse riigihankes „Põhja-Tallinna linnaosa supluskohtade Stroomi ja Pikakari hooldus 2026-2028 hooajal“ (viitenumber 295835)
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Tänavapuhastuse Aktsiaselts, esindaja vandeadvokaat Kristina Uuetoa-Tepper Hankija, Põhja-Tallinna Valitsus, esindaja Jevgeni Jermolajev
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. RHS¹ § 197 lg 1 p-i 3 alusel

Lõpetada vaidlustusmenetlus vaidlustuse põhjendatuks tunnistamisega Põhja-Tallinna Valitsuse poolt Alusdokumendi lisa 1 Teenuse kirjeldus ja teenuse osutamise tingimused p-i 27 ja Alusdokumendi lisa 2A Stroomi supluskoha hooldusnõuded p 2 alapunkti osas.

2. RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel

Rahuldada Tänavapuhastuse Aktsiaseltsi vaidlustus osaliselt ja kohustada Põhja-Tallinna Valitsust viima vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega:

- 1) Alusdokumendi lisa 11 lepingu projekt p 6.3;**
- 2) Alusdokumendi lisa 11 lepingu projekt p 7.3.**

3. RHS § 198 lg 2 alusel

Mõista Põhja-Tallinna Valitsuselt välja Tänavapuhastuse Aktsiaseltsi lepingulise esindaja kulud 1650 eurot (käibemaksuta) ning riigilõiv summas 960 eurot proportsionaalselt vaidlustuse rahuldamisega.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

---

¹ Riigihangete seadus

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 17.09.2025 avaldas Põhja-Tallinna Valitsus (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega riigihanke „Põhja-Tallinna linnaosa supluskohtade Stroomi ja Pikakari hooldus 2026-2028 hooajal.“ (viitenumber 295835) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid, sh Riigihanke alusdokument lisadega (edaspidi AD).

2. 10.10.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Tänavapuhastuse Aktsiaseltsi (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus AD-le.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 17.10.2025 kirjaga nr 12.2-10/229 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 27.10.2025 ja neile vastamiseks 31.10.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **Tänavapuhastuse Aktsiaselts**, põhjendas vaidlustust järgmiselt.

4.1. RHS § 77 lg 1 kohaselt koostab hankija riigihanke alusdokumendid, mis mh peavad sisaldama vähemalt hankelepingu eseme tehnilist kirjeldust ning hankelepingu tingimusi või projekti. RHS § 87 lg 1 p 1 sätestab, et tehniline kirjeldus RHS-i tähenduses on hankelepingu eseme kirjeldamiseks vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele arusaadavat terminoloogiat ja täpsusastet kasutades hankija kehtestatud asjade või teenuste hankelepingu esemeks olevate asjade või teenuste omaduste ja neile esitatavate nõuete loetelu. RHS § 88 lg 1 järgi peab hankelepingu eseme kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldustena koostatud tehniline kirjeldus olema piisavalt täpne hankelepingu eseme kindlaksmääramiseks pakkuja poolt ja hankelepingu sõlmimiseks.

4.2. Vaidlustuskomisjon on kinnitanud, et tehniline kirjeldus peab võimaldama mõistlikult arukal ja hoolsal pakkujal hinnata, milline on hankelepingu täitmisel ette nähtud kohustuste detailne sisu ja maht või kui seda ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik üheselt fikseerida, siis vähemalt mõista, milline on kohustuste võimalik ligikaudne ulatus.

Olukorras, kus pakkujad lähtuvad erinevatest andmetest, ei ole pakkumused sisult võrreldavad. Hinnakriteeriumi alusel pakkumuste hindamise eelduseks on aga nende võrreldavus.

4.3. Vaidlustuskomisjon on enda praktikas nentunud, et kuigi hankelepingu sisu ei ole RHS-is eraldi reguleeritud, peab hankija riigihanke alusdokumentide lisaks oleva hankelepingu projekti (hankelepingu tingimuste) ettevalmistamisel lähtuma sellest, et sõlmitava hankelepingu tingimused peavad olema vastavuses sõlmitava hankelepingu esemega ja eesmärgiga ega tohi pakkujaid diskrimineerida. Hankelepingu tingimused ei saa olla hankija suvaotsustus ning tingimuste vaidlustamisel on nende kohasuse, lubatavuse põhjendamise kohustus hankijal,

kuivõrd hankijal lasub kohustus tagada riigihanke läbipaistvus ja kontrollitavus. Hankelepingu tingimused ei saa olla meelevaldsed ning peavad tulenema hankija vajadustest, olema reaalsed ja põhjendatud.

4.4. Hankija on kehtestanud põhjendamatud nõuded tehnikale:

1) AD üldosa p 5.2.2 sätestab mh: *Pakkujal peab olema olema järgmine tehnika ja seadmed või tal peab olema kirjalik kokkulepe hankelepingu täitmiseks järgmise tehnika ja seadmete omandamiseks või kasutusse võtmiseks:*

- *haagisena või iseseisev sõelumisagregaat, sõelumissügavus 0-200 mm, tootlikus vähemalt 15000 m²/h;*
- *väiksem sõelumismasin (sõelumissügavus 0-200 mm) mänguväljakutelt, palliplatsilt jt väike- ja raskesti ligipääsetavatelt aladelt liiva sõelumiseks; [...];*

2) AD lisa 11 hankelepingu projekti (edaspidi Lisa 11 Leping) p-i 2.1.10 järgi töövõtja kohustub mh: *omama või rentima hooldustöödeks vastavalt alusdokumendi punktis 5.2.2. nimetatud vajalikku tehnikat, mis on varustatud tehnika jälgimise süsteemiga:*

- *haagisena või iseseisev sõelumisagregaat, sõelumissügavus 0-200 mm, tootlikus 15000 m²/h;*
- *väiksem sõelumismasin (sõelumissügavus 0-200 mm) mänguväljakutelt, palliplatsilt jt väike- ja raskesti ligipääsetavatelt aladelt liiva sõelumiseks; [...];*

AD lisa 2A Stroomi supluskohta hooldusnõuded (edaspidi Lisa 2A Stroomi) p 1 alapunkti 6 (Etapp I), p 2 alapunkti 6 ja AD lisa 2B Pikakari supluskohta hooldusnõuded (edaspidi Lisa 2B Pikakari) p 1 alapunkti 3 (Etapp I), p 2 alapunkti 6 kohaselt on nõutud liiva mehaaniline sõelumine 15 cm ehk 150 mm sügavuselt.

Sõelumistööde tegemisel tavapäraselt kasutatavate väiksemate sõelujate töösügavus on maksimaalselt 150 mm. Riigihanke tingimustega pakkujalt nõutav tehnika on märkimisväärselt kallim Riigihanke tingimustega ettenähtud hooldusnõuete täitmiseks vajalikust tehnikast. RHS § 3 p-i 5 kohaselt on hankija mh kohustatud riigihanke korraldamisel kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt, sõlmima hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel. Hankelepinguga ettenähtud hooldusnõuete täitmiseks mittevajalike seadmete nõudmine ei ole põhjendatud.

4.5. Esineb ebaselgus nõutavates toimingutes ja nende mahus:

1) AD lisa 1 Teenuse kirjeldus ja teenuse osutamise tingimused (edaspidi Lisa 1 Teenuse kirjeldus) p-i 27 alusel kohustub hankelepingu täitja: *likvideerima ja utiliseerima rannaalal (mh madalvee seisu ajal nähtavale tulevad) ohtlikud objektid ja konstruktsioonid;*

2) Lisa 2A Stroomi p 2 alapunkt 23 sisaldab hankelepingu täitja kohustust: *Vees olevate objektide maismaale toomine ja utiliseerimine vastavalt Hankija esitatud nõudmisele.*

Vaidlustaja hinnangul ei võimalda eeltoodud tingimused pakkujal hinnata hankelepinguga võetavate kohustuste sisu ja mahtu. Tingimused on pakkuja jaoks ebaselged ning arvestades nende kohustustega hõlmatud võimalikke juhte, mis on ilmselt oluliselt laiemad hankelepingu esemeks oleva tööga mõistlikult hõlmatud toimingutest, muudavad need esitatud pakkumused võrreldamatuks. Hankija ei telli Riigihanke objektiks olevaid töid esmakordselt. Hankijal on võimalik oma kogemusele tuginedes määratleda Lisa 1 Teenuse kirjeldus p-iga 27 ja Lisa 2A Stroomi p 2 alapunktiga 23 silmas peetavad toimingud sellise detailsusega, et pakkujal oleks võimalik aru saada nende sisust ja mahust.

4.6. Lisa 11 Leping p 6.3 sätestab rikkumised, mille eest Hankijal on õigus töövõtjale leppetrahve määrata. Hankijal on õigus leppetrahve määrata igakordselt, s.o määramata arv kordi, kusjuures tingimuse tekstist järelduvalt ka sama rikkumise eest. Rikkumiste puhuks sätestatud leppetrahvimäärad on kindlaksmääratud summad. Vaidlustuskomisjoni praktika kohaselt ei tohi leppetrahvid olla meelevaldsed, ebamõistlikud ja põhjendamatult karmid. Leppetrahvid peavad olema sõnastatud selgelt ja üheselt arusaadavalt, nad peavad lähtuma

sõlmitava hankelepingu eesmärgist ja olema mõistlikus suurus.

AD lisa 8 kohaselt on hankelepingu esemesse kuuluva Stroomi supluskohta üldpind 93 400 m² ja Pikakari supluskohta üldpind 22 536 m². Mõlemad alad on avalikkusele ööpäevaringselt ligipääsetavad. Töövõtjal ei ole võimalik konkreetseks kellaaajaks või kuupäevaks tagada, et kogu hankelepinguga hõlmatud maa-alal puudub meretaimestik, praht, prügikastid on tühjad, rannainventari on omal kohal, iga laudis on laitmatu, maa-alal pole ühtegi surnud lindu või looma, kõik duširuumid on töökorras, s.o neid ei ole pärast töövõtja poolt kontrollimist kahjustatud. Kehtivas redaktsioonis võimaldab hankeleping töövõtjale määrata leppetrahve meelevaldselt.

Lepingu p 6.3 on õigusvastane ka osas, milles see näeb ette leppetrahvid kindlaksmääratud summades ega kohusta Hankijat arvestama rikkumise asjaoludega. Vaidlustaja leiab, et leppetrahvide määrad on põhjendatud sätestada n-ö maksimummääradena („kuni“), mis kohustaks Hankijat rikkumise korral määrama proportsionaalse sanktsiooni. Samuti peaks leppetrahvide määramise eeltingimuseks olema korduv rikkumine, kuivõrd iga mõeldava rikkumise ärahoidmine ei ole töövõtja mõjusfääris. Kuigi leppetrahvidel on arusaadavalt survefunktsioon ning taoliste leppetrahvide sätestamine on iseenesest mõistetav ja ka tavapärane, siis kehtivas redaktsioonis on need põhjendamatult karmid ja ebamõistlikud. Hankija eesmärk nende kehtestamisel on sundida töövõtjat oma kohustusi nõuetekohaselt täitma, kuid selle eesmärgi realiseerumine on juba piisavalt tagatud teiste hankelepingu tingimustega ilma, et Hankijal oleks täiendav võimalus määrata iga rikkumise tuvastamise järel koheselt, asjaolusid arvestamata, kindlaksmääratud summas leppetrahv. Muu hulgas sätestab Lisa 11 Lepingu p 6.6, et kui töövõtja ei täida lepingulisi kohustusi ja p-is 4.3 (rikkumistele reageerimise kohustus) ja/või p-is 4.6 (rikkumiste Hankija poolt määratud tähtjaks kõrvaldamise kohustus) kirjeldatu on aset leidnud rohkem kui 3 korral lepingu kehtivuse aja jooksul, on tellijal õigus ühepoolset leping üles öelda ja/või nõuda leppetrahvi 30 000 eurot.

4.7. Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 kohaselt: *Tellijal on õigus leping üles öelda igal ajal ilma põhjuse, teatades sellest teisele lepinguosalisele 30 päeva ette. Tellija maksab töövõtjale lepingu lõpetamise hetkeks tehtud töö eest.*

Tegemist on hankelepingu täitjat ebamõistlikult kahjustava tüüptingimusega (VÕS § 35 jj). VÕS-i § 42 lg 3 p 29 sätestab, et ebamõistlikult kahjustav on mh tüüptingimus, millega antakse tingimuse kasutajale õigus lõpetada leping põhjust avaldamata, kui samasugust õigust ei anta teisele lepingupoolele. Hankelepingu näol on pealkirja järgi ja ka olemuslikult tegemist töövõtulepinguga (VÕS § 635 jj). Hankija kehtestatud tingimus kaldub oluliselt kõrvale seadusega sätestatud tellija-töövõtja vahelise lepingulise suhte tasakaalust. Hankelepingu täitmine nõuab pakkujalt suure ressursi planeerimist ja rakendamist 2,5 aastaseks perioodiks (vt Lisa 11 Lepingu p 1.2). Kui Hankija soovib endale õigust hankeleping igal ajal üles öelda ilma, et Hankija oleks kohustatud maksma kogu hankelepingu järgset tasu, siis tuleb vastav õigus anda ka töövõtjale või siis kompenseerida töövõtjale sellisest ülesütlemisest tekkiv kahju (nt koondamistasud, saamata jäänud tulu).

4.8. 27.10.2025 esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.8.1. Vastuses vaidlustusele palub Hankija jätta vaidlustus läbi vaatamata osas, milles Vaidlustaja väidetud õigusrikkumised on kõrvaldatud. Käesoleva seisukoha esitamise ajaks ei ole Hankija ühtegi AD või selle lisade muudatust avaldanud. Osas, milles Hankija kavatseb AD-d muuta, on tegemist Vaidlustuse põhjendatuks tunnistamisega (RHS § 197 lg 1 p 3).

4.8.2. Põhjendamatud nõuded tehnikale arvestades sõelumissügavust.

Lisa 2A Stroomi p 1 alapunkti 6 (Etapp I), p 2 alapunkti 6 ja Lisa 2B Pikakari p 1 alapunkti 3 (Etapp I), p 2 alapunkti 6 kohaselt on nõutud liiva mehaaniline sõelumine 15 cm sügavuselt. Samas Lisa 11 Lepingu p-i 2.1.10 järgi (mida on korratud AD üldosa p-is 5.2.2 ning Vastavustingimustes) nõutakse tehnikat kuni 20 cm sõelumissügavusega.

4.8.2.1. Vaidlustaja põhjendas, et pakkujalt nõutav tehnika peab olema vastavuses hooldusnõuetega. Juhul, kui Hankija muudab sõelumissügavust 15 cm-lt 20 cm-le (mitte ei leevenda tehnika nõudeid vastavaks sõelumissügavusele 15 cm), siis kavatseb Vaidlustaja seda vaidlustada.

4.8.2.2. Hankija väidab, et 20 cm sõelumissügavus on vajalik lähtudes ülekaalukast avalikust huvist (kui ilmad on soojad ja kuivad, siis vajuvad ohtlikud objektid sageli sügavale liiva sisse) ning 20 cm sõelumissügavus on mh olnud ka varasemas riigihankes „Põhja-Tallinna linnaosa supluskohtade Stroomi ja Pikakari hooldus 2025 hooajal“ (viitenumber 292225) (edaspidi Riigihange 292225).

Hankija väited seoses Riigihankega 292225 ei ole õiged. RHR-ist nähtub, sõelumissügavus oli 15 cm Sama nähtub ka riigihangete „Pirita puhkeranna hooldus 2025-2026“ (viitenumber 289731) ja „Pärnu randade hooldus 01.04.2025 kuni 31.10.2029“ (viitenumber 289182) riigihanke alusdokumentidest.

4.8.3. Hankija on lubanud vaidlustatud Lisa 1 Teenuse kirjeldus p-ti 27 ja Lisa 2A Stroomi p 2 alap-ti 23 eemaldada.

4.8.4. Hankija leiab, et leppetrahvid on kehtestatud kujul õiguspärased, kuna Hankijal on üksnes „õigus“, mitte kohustus leppetrahve määrata. Vaidlustaja on seisukohal, et see asjaolu ei muuda konkreetetes summades kehtestatud leppetrahve õiguspäraseks.

4.8.4.1. Hankija ei ole esitanud ühegi leppetrahvi määra osas sisulisi põhjendusi, kuidas olenemata asjaoludest on proportsionaalne leppetrahv 1000 eurot, 1500 eurot, 2000 eurot või 2500 eurot. Hankija viide, et kõrgeim leppetrahv 2500 eurot (mille võib määrata Lisa 11 Lepingu p-i 6.3.15 alusel mistahes ulatuses Stroomi rannal liiva sõelumistöödega viivitamisel mistahes mahulises ulatuses ning olenemata viivituse kestvusest) vastab 1,6%-le teenuse 2025. a maksumusest, kinnitab leppetrahvi ebaproportsionaalsust, mitte õiguspärasust.

4.8.4.2. Kõigi leppetrahvi aluste osas, mis seostuvad kas viivitamisega, teenuse mingis osas osutamata jätmisega või puudustega osutamisega, on Vaidlustaja seisukohal, et need ei saa olenemata konkreetsest rikkumisest olla Hankija jaoks võimalike tagajärgede poolest ühesugused ning seetõttu rikkumiste ühesugune sanktsioneerimine ei ole kooskõlas põhimõttega, et kõik isikutele seatavad piirangud oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

4.8.4.3. 17.10.2025 otsuse nr 217-25/300076 p-is 5.7.1 on vaidlustuskomisjon nõustunud, et teenuse maksumusele vastava leppetrahvi rakendamine ei ole põhjendatud *kui mingis osas on teenus osutamata või puudus, mida tuli kõrvaldada, on väheoluline või viivitus on olnud lühiajaline*. Käesoleval juhul ületaks leppetrahv (olenevalt rikkumisest 1000 eurot – 2500 eurot) kordades vastava leppetrahvi aluseks olevat teenustasu.

4.8.5. Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 osas leiab Vaidlustaja, et tegemist on VÕS-i mõistes tühise tüüptingimusega, mis RHS-i kontekstis on ebaproportsionaalne ja asjakohatu (RHS § 3 p 2).

4.8.5.1. Hankija ei ole esitanud ühtegi sisulist põhjendust, miks on Hankijal objektiivselt vajalik leping suvalisel ajal 30 päevase etteteatamisega ilma põhjuseta üles öelda. Hankija seisukohad piirduvad arvamusega, et kui Vaidlustajale tingimus ei sobi, nt äririsk on liiga suur, siis on Vaidlustajal õigus jätta pakkumus esitamata. Hankija ei ole tingimuse vajalikkust põhistanud.

4.8.5.2. Hankija põhjendab, et teenus on vajalik olulise avaliku huvi kaitseks (randade ohutus külastajatele). Riigihanke objektiks on avalike randade hooldamine, millise teenuse järgi ei saa Hankijal vajadus kuidagi n-ö ettenägematult kaduda. Pakkujal tuleb kolmel hooajal (2026, 5 (14)

2027, 2028) hankelepingu täitmiseks planeerida ressursid, millele suvalisel hetkel, niivõrd lühikese etteteatamise tähtajaga nagu 30 päeva, ei ole võimalik leida uut rakendust, veel vähem kogumahu: hankelepingu täitmiseks on vajalik nii olulises mahus käsitööjõudu kui ka spetsiifilist tehnikat – liiva sõelumiseks ning seda nii ca 1,5 km pikkusel rannajoonel kui ka Stroomi rannas väljaku esisel alal suurusega 7500 m. Kõik suured avalikud rannad, kus võiks sellist ressursi üldse rakendada, on kaetud vastavate hangete tulemusena sõlmitud, mitme hooaja vältel kehtivate teenuselepingutega.

4.8.5.3. Riigihankes vajalike ressursside maht väljendub mh hanke eeldatavas maksumuses, mis riigihangete registri järgi ületab rahvusvahelist piirmäära. Hankija vastuse kohaselt oli 2025. a maksumuseks 156 100 eurot ehk järgneval kolmel hooajal vähemalt 500 000 eurot.

4.8.5.4. Riigikohus on selgitanud, et *kasumi teenimine avalike rahaliste vahendite arvel peab olema mõistlikus tasakaalus ettevõtja äririskiga*. Proportsionaalseks ja mõistlikuks ei saa lugeda hankelepingu tingimust, mille kohaselt juhul, kui Hankija ütleb hankelepingu üles ilma põhjuseta ja seda enam lühikese etteteatamistähtajaga (s.o 30 päeva), siis jäävad kõik hankelepingu ülesütlemisega seonduvad kahjud üksnes ettevõtja kanda.

4.8.5.5. Vaidlustuskomisjon on selgitanud, et: *töövõtulepingu igal ajal ülesütlemisel VÕS § 655 lg 1 alusel tuleb töövõtjale tema nõudel maksta kokkulepitud tasu, millest tuleb maha arvata töövõtja poolt ülesütlemise tõttu säästetud kulutused*. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankijal on õigus sätestada selline Lepingu ülesütlemise alus, kuid pakkumuse esitamisest huvitatud isikule peab hanke alusdokumentidest selguma ka see, et Hankija on ette näinud kokkulepitud tasu maksmise ja ka selle, mis alustel arvestatakse sellest maha töövõtja säästetud kulutused. Kuivõrd Lepingu p-s 8.4 on üksnes Hankija õigus Leping üles öelda igal ajal ilma põhjuseta, teatades sellest teisele lepingupoolele 2 kuud ette, kuid puudub viide VÕS § 655 lg-le 1 või regulatsioon sellise ülesütlemise puhul töövõtjale tasu maksmise ja sellest tasust tehtavate mahaarvamiste kohta, siis on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p 8.4 on vastuolus RHS § 3 p-s 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija on kohustatud tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse.

Lisa 11 Lepingu p-ti 7.3 järgi ei ole töövõtjale mingit hüvitist ette nähtud ka siis, kui töövõtja on korrektselt lepingut täitnud. Tingimus on vastuolus nii VÕS § 655 lg-ga 1 kui ka VÕS § 42 lg 3 p-iga 29 ja seeläbi õigusvastane RHS §-i 3 alusel.

5. Hankija, **Põhja-Tallinna Valitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu, paludes jätta vaidlustus läbi vaatamata osas, milles Vaidlustaja väidetud õigusrikkumine on kõrvaldatud ning ülejäänud osas rahuldamata.

5.1. Vaidlustaja väidab, et sõelumistööde tegemisel tavapäraselt kasutatavate väiksemate sõelujate töösügavus on maksimaalselt 150 mm ning kuni 200 mm sügavusega sõelumisagregaadi ja sõelumismasina nõudmine ei ole põhjendatud.

Hankija kehtestas 200 mm sügavusega sõelumisagregaadi ja sõelumismasina nõude lähtudes ülekaalukast avalikust huvist. Rannahooajal külastavad randa tuhanded inimesed, kellest jäävad maha ohtlikud esemed: purgid, pudelid, konservikarbid, samuti klaasikillud või muud teravad esemed, mis on ohtlikud inimeste elule ja tervisele ning reostavad randa. Kui ilmad on soojad ja liiv kuiv, vajuvad ohtlikud objektid sageli sügavale liiva sisse ega paista sealt välja. Seega on vajalik kasutada 200 mm sügavust sõelumisagregaati, et ohtlikud objektid liivast välja sõeluda. Selline nõue on olnud Hankija riigihanke alusdokumentides aastaid. Hankija nõustub Vaidlustajaga, et dokumentides on erinevad numbrilised andmed, mille Hankija muudab nii, et tehnika sõelumissügavuse kui ka tehnilises kirjelduses kehtestatud töösügavuse nõuded oleksid ühtselt 200 mm.

5.2. Eeltoodud nõue ei diskrimineeri pakkujaid, kuna ka varasemates riigihangetes, kus Põhja-Tallinna Valitsus on nõudnud tehnikat sügavusega 200 mm (nt Riigihange 292225) esitas pakkumuse neli erinevat ettevõtjat.

5.3. Vaidlustaja väidab, et Lisa 1 Teenuse kirjeldus p-is 27 ja Lisa 2A Stroomi p-i 2 alapunktis 23 toodud tingimused ei võimalda pakkujal hinnata hankelepinguga võetavate kohustuste sisu ja mahtu.

Hankija kustutab need punktid.

5.4. Vaidlustaja leiab, et leppetrahvi määrad on põhjendamatult karmid ja pakkujal ei ole võimalik tagada, et kogu ala oleks hooldatud konkreetseks ajaks ning et kehtivas redaktsioonis võimaldab hankeleping töövõtjale määrata leppetrahve meelevaldselt.

Võttes arvesse, et 2025. aasta randade hoolduse ühe aasta maksumus oli 156 100 eurot ning Lisa 11 Lepingu p-is 6.3 kõrgeim trahvimäär on 2500 eurot, siis see on ainult 1,6% lepingu aastamaksumusest, mis ei ole ilmselgelt põhjendamatult karm.

Arvestada tuleb ka seda, et tegemist on avalikkusele olulise teenusega ja isegi väike rikkumine (nt linnu surnukeha või katkiste pudelite koristamata jätmine) võib tekitada suure kahju nii inimese tervisele kui ka keskkonnale. Juhul, kui leppetrahvi määramine osutub vajalikuks, kuid pakkuja sellega ei nõustu, on tal võimalus taotleda leppetrahvi vähendamist, pöördudes vastava nõudega kohtusse.

5.5. Vaidlustaja väidab, et tal ei ole võimalik tagada, et kogu ala oleks hooldatud õige ajaks. Hankija Vaidlustajaga ei nõustu, kuna varasemates lepingutes on töövõtjad sellega korrektelt hakkama saanud. Lisa 11 Lepingu p-i 6.3 alusel on Hankijal õigus määrata leppetrahv ja Hankija kasutab leppetrahvi ainult juhul, kui töövõtja ei täida enda ülesandeid isegi siis, kui tööandja juhib puudusele tähelepanu.

5.6. Vaidlustaja hinnangul on Lisa 11 Lepingu p 7.3 ebamõistlikult kahjustav ja kaldub kõrvale seadusega sätestatud tellija-töövõtja vahelise lepingulise suhte tasakaalust.

Ükski õigusakt, sh RHS ja VÕS, ei näe ette, et Hankija peab hankelepingu tingimuste määratlemisel rangelt lähtuma asjaomase lepinguliigi kohta VÕS-is sätestatust. Vastupidi, erinevad RHS-i sätted nii eraldi kui kogumis (eeskätt RHS § 4 p 17 ja § 77 lg 4 p 4) näevad ette, et riigihanke alusdokumentide tingimused, sh hankelepingu tingimused, on Hankija määrata. Liiatigi on VÕS § 655 lg 1 teine lause sama seaduse §-st 5 tulenevalt dispositiivne, mistõttu ei keela isegi VÕS töövõtulepingus teistsugust regulatsiooni ette näha. Seega jääb Hankija Lisa 11 Lepingu p-is 7.3 märgitud sõnastuse juurde ja juhul kui Vaidlustaja hinnangul selline tingimus talle ei sobi, on tal õigus pakkumust mitte esitada.

5.7. Tallinna Halduskohus on 06.09.2019 otsuse nr 3-19-1443 p-is 13 rõhutanud, et RHS § 3 p-ide 1 ja 2 tähenduses ei peeta hanketingimuste proportsionaalsuse all silmas mitte seda, et hankes kehtestatud tingimused oleksid igal juhul vastuvõetavad pakkujale. Hanketingimuste proportsionaalsus tähendab seda, et hanke eseme ja muude hanketingimuste määratlemisel ei seaks hankija hankeeset silmas pidades põhjendamatuid piiranguid, mis välistavad ausa ja läbipaistva konkurentsi või et tingimused oleks ilma mõistliku põhjendusega piiravad. Teisisõnu, kui hankija poolt kehtestatud tingimused on sellised, mis on kõigile potentsiaalsetele pakkujatele ühtmoodi ebasoodsad või ebameeldivad, siis võivad need küll olla ebaotstarbekad, ent need pole vastuolus õigusaktidega sel määral, et potentsiaalne pakkuja saaks iseenda subjektiivsete õiguste kaitse eesmärgil nende muutmist (õigusaktidega kooskõlla viimist) nõuda. [...] Hankijal ei ole kohustust kehtestada potentsiaalsetele pakkujatele meeleväärseid hanketingimusi ning samuti ei saa võimalikud pakkujad hankedokumentide vaidlustamisega kaubelda endale sobilikke või soodsamaid hankelepingu tingimusi.

5.8. Hankija leiab, et Vaidlustaja on käitunud pahauskselt. Kõik vaidlustuses esitatud asjaolud või RHAD-is esinevad vastuolud oleks olnud võimalik lahendada selgituste küsimisega.

5.9. 31.10.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

5.9.1. Vaidlustaja väidab, et 200 mm sõelumissügavuse nõue on põhjendamatu ning Hankija pole varasemate riigihangete alusdokumentides sellist nõuet kehtestanud. Lisaks väidab Vaidlustaja, et ka teistes suurimates randades ei ole nõutav liiva sõelumissügavus enam kui 150 mm.

Vaidlustaja väide, ei vasta tõele. Riigihanke 292225 alusdokumentidest on nii suure sõelumisagregaadi kui ka väiksema sõelumismasina sõelumissügavuse nõue 0-200 mm (AD p 5.3.5 ja töövõtulepingu projekti p-d 2.1.9.1 ja 2.1.9.2). Sama nõue oli ka 2024. aasta riigihankes viitenumber 279866.

Hankija nõustub, et ka varasemates riigihanke alusdokumentides esines vastuolu tehnika sõelumissügavuse ja tehnilises kirjelduses kehtestatud töösügavuse nõuetes.

5.9.2. Asjaolu, et teiste suurte randade hoolduse riigihangetes nõutav sõelumissügavus on 150 mm ei oma tähtsust, kuna 200 mm nõute kehtestamisel lähtus Hankija Stroomi ja Pikakari randade spetsiifikast ja reostuse tasemest - Stroomi ranna reostuse tase on kõrgem kui Pirita rannas. Sügavam sõelumine on vajalik selleks, et mikroplast välja sõeluda ja rand puhastada. Lisaks mikroplastile on palju klaasikilde ja muud prügi ning reostuse suuremat taset näitavad ka viimastel aastatel korraldatud mitu saneerimistööde hanget Stroomi rannas (nt viitenumber 281431). 200 mm nõue on vajalik, et katkised purgid ja pudelid, konservikarbid, klaasikillud, mikroplast ja muud esemed, mis on ohtlikud inimesele ja keskkonnale oleksid likvideeritud. See nõue ei piira konkurentsi ja ei ole pakkujatele ebamõistlikult koormav (2025 esitati neli pakkumust). Vaidlustaja ei põhjenda, kuidas 200 mm nõude kehtestamine rikub tema subjektiivseid õigusi.

5.9.3. Hankija ei nõustu Vaidlustaja hinnanguga, et leppetrahvi määrad ei ole proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Tegemist on avalikkusele olulise teenusega ja isegi väike rikkumine võib põhjustada suure kahju nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Vaidlustuse osaline põhjendatuks tunnistamine Hankija poolt

6. 16.10.2025 vastuses vaidlustusele teatas Hankija muuhulgas, et:

1) [---] *oleme nõus vaidlustajaga² selles, et dokumentides on erinevad numbrilised andmed, mille hankija muudab nii, et nii tehnika sõelumissügavus, kui ka tehnilises kirjelduses kehtestatud töösügavuse nõuded oleksid ühtsed, ehk 200 mm;*

2) *Vaidlustuse punktides 11-13 väidab vaidlustaja, et AD lisas 1³ punktis 27 ja AD lisas 2A⁴ punktis 2 alapunktis 23 toodud tingimused ei võimalda pakkujal hinnata hankelepinguga võetavate kohustuste sisu ja mahtu. Hankija kustutab need punktid, et vältida ebaselgust.*

7. 06.11.2025 tegi Hankija riigihangete alusdokumentides järgmised muudatused:

1) Lisa 2A Stroomi p 1 alapunktis 6 (Etapp I) ja p 2 alapunktis 6 ning Lisa 2B Pikakari p 1 alapunktis 3 (Etapp I) ja p 2 alapunktis 6 kehtestati liiva mehaanilise sõelumise sügavuseks

---

² Hankija vastuses on sõna *vaidlustaja* asemel *vastustaja*, mis on ilmselge eksimus.

³ Lisa 1 Teenuse kirjeldus.

⁴ Lisa 2A Stroomi.

20 cm;

2) Lisa 1 Teenuse kirjeldusest jäeti välja p 27 (sõnastuses: *Pakkuja kohustub likvideerima ja utiliseerima rannaalal (mh madalvee seisu ajal nähtavale tulevad) ohtlikud objektid ja konstruktsioonid*) ja Lisa 2A Stroomi jäeti välja p 2 alapunkt 23 (sõnastuses: *Vees olevate objektide maismaale toomine ja utiliseerimine vastavalt Hankija esitatud nõudmisele*).

8. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija on tunnistanud vaidlustuse põhjendatuks Lisa 1 Teenuse kirjeldus p-i 27 ja Lisa 2A Stroomi p 2 alapunkti 23 osas, mis Vaidlustaja hinnangul ei võimaldanud pakkujal hinnata hankelepinguga võetavate kohustuste sisu ja mahtu.

Samas leiab vaidlustuskomisjon, et kõrvaldades AD üldosas ja lisades esineva vastuolu sõelumismasinatele kehtestatud nõute (sõelumissügavus 0-200 mm) ning Lisa 2A Stroomi p 1 alapunkti 6 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 ning Lisa 2B Pikakari p 1 alapunkti 3 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 vahel (kus oli nõutud liiva mehaaniline sõelumine 15 cm sügavuselt) ei saa selle vastuolu kõrvaldamist viisil, et nõudeid muudeti nii, et nii tehnika sõelumissügavus, kui ka tehnilises kirjelduses kehtestatud töösügavuse nõuded on ühtsed, ehk 200 mm) käsitleda selles osas vaidlustuse põhjendatuks tunnistamisena, kuna Vaidlustaja eesmärk eelpool kirjeldatud vastuolu välja toomisel on vaidlustuskomisjoni hinnangul vastupidine – tõendada, et kuna liiva sõelumist nõutakse vaid 150 mm sügavuselt, on põhjendamatu nõuda pakkujatelt sõelumismasinate olemasolu, mille sõelumissügavus on 0-200 mm.

Nõuded tehnikale

9. AD üldosa p 5.2.2 sätestab mh: *Pakkujal peab olema olema järgmine tehnika ja seadmed või tal peab olema kirjalik kokkulepe hankelepingu täitmiseks järgmise tehnika ja seadmete omandamiseks või kasutusse võtmiseks:*

- *haagisena või iseseisev sõelumisagregaat, sõelumissügavus 0-200 mm, tootlikus vähemalt 15000 m²/h;*
- *väiksem sõelumismasin (sõelumissügavus 0-200 mm) mänguväljakutelt, palliplatsilt jt väike- ja raskesti ligipääsetavate aladelt liiva sõelumiseks; [...];*

Nõue, et pakkuja peab omama või rentima hooldustöödeks AD üldosa p-i 5.2.2 nõuetele vastava tehnika on sätestatud ka Lisa 11 Lepingu p-is 2.1.10.

9.1. Vaidlustaja on seisukohal, et Hankija nõue, et pakkujal peab olema tehnika, mille sõelumissügavus on kuni 200 mm, on vastuolus RHS § 3 p-is 5 kehtestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija peab kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning sõlmima hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte aluse. Seda järgmistel põhjustel:

1) sõelumistööde tegemisel tavapäraselt kasutatavate väiksemate sõelujate töösügavus on maksimaalselt 150 mm, kuni 200 mm töösügavusega sõelujad oluliselt kallimad;

2) Lisa 2A Stroomi p 1 alapunkti 6 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 ning Lisa 2B Pikakari p 1 alapunkti 3 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 kohaselt on nõutud liiva mehaaniline sõelumine 15 cm sügavuselt, seega puudub Riigihankes ettenähtud hooldusnõuete täitmiseks vajadus tehnika järele, mille sõelumissügavus on kuni 200 mm;

3) varasemate riigihangete, mis on korraldatud randade hoolduseks, nt „Pirita puhkeranna hooldus 2025-2026“ (viitenumber 289731) ja „Pärnu randade hooldus 01.04.2025 kuni 31.10.2029“ (viitenumber 289182), riigihanke alusdokumentides on sõelumissügavuseks olnud 150 mm.

Hankija väitel kehtestas ta 200 mm sügavusega sõelumisagregaadi ja sõelumismasina nõude lähtudes ülekaalukast avalikust huvist. Soojade ilmade ja kuiva liiva puhul vajuvad ohtlikud esemed (klaasikillud, konservikarbid jms) sügavale liiva sisse ega paista sealt välja. Hankija on 200 mm nõude kehtestamisel arvestanud Stroomi ja Pikakari ranna spetsiifikat ja reostuse taset - nt Pirita rannaga võrreldes on Stroomi ranna reostuse tase kõrgem. Hankija on ka varasemates riigihangetes Stroomi ja Pikakari randade hoolduseks (Riigihange 292225, Riigihange 279866)

esitanud nõude, et seadmete sõelumissügavuseks peab olema 0-200 mm.

9.2. Mõlemad pooled on viidanud oma argumentatsioonis Riigihankega sarnaste varasemate riigihangete puhul kehtestatud liiva sõelumissügavuse nõuetele või kasutatavale tehnikale kehtestatud nõuetele. Vaidlustuskomisjon jääb kohtu- ja vaidlustuspraktika juurde, mille kohaselt iga riigihanget tuleb vaadelda iseseisvalt ning varasemates riigihangetes kehtestatud riigihanke alusdokumentidest või tehtud otsustest ei tulene mingeid kohustusi nendega arvestamiseks hilisemates riigihangetes, isegi siis, kui tegemist on sama hankijaga. Järelikult see, milliseid nõudeid liiva sõelumissügavusele või sõelumiseks kasutatavale tehnikale Põhja-Tallinna Valitsus või mõni teine hankija on varasemates riigihangetes kehtestanud, ei oma käesolevas vaidluses tõenduslikku väärtust.

9.3. Vaidlustaja ei ole vaidlustuses selgitanud, miks rikub Hankija poolt sõelumisseadmete sõelumissügavusele kehtestatud nõue (0-200 mm) tema huve.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et isegi, kui on õige Vaidlustaja väide, et 200 mm töösügavusega sõelumisseadmed, mille olemasolu Hankija AD üldosa p-is 5.2.2 ja Lisa 11 Lepingu p-is 2.1.10 pakkujatelt nõuab, on oluliselt kallimad, kui sõelumistööde tegemisel tavapäraselt kasutatavad väiksemad sõelujad, töösügavusega maksimaalselt 150 mm, ei muuda see Hankija nõuet õigusvastaseks ning sellest ei tulene ka vastuolu RHS § 3 p-is 5 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega. RHS ei sätesta, et hankija peaks hankima võimalikult odava asja või teenuse. RHS § 3 p-i 5 kohaselt hankija [---] *sõlmib hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel* [---]. Hankija kehtestatud nõue kehtib ühtlaselt kõigi hankemenetluses osalemisest huvitatud isikute suhtes ning objektiivselt ei ole see Vaidlustajatele koormavam kui teistele isikutele ja kõik pakkujad saavad ja peavad maandama vastavad kulud pakkumuse hinnas. Vaidlustaja ei ole tõendanud ega isegi väitnud, et 200 mm töösügavusega sõelumisseadmete nõudmine Hankija poolt tekitaks Riigihankes arvestatava piirangu konkurentsile. Asjaolu, et teistsugustel, Vaidlustajale sobivamatel, tingimustel võiks pakkujate ring olla suurem ei tähenda, et olemasolevate tingimustega oleks Hankija rikkunud nt konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtet (RHS § 3 p 3). Kõik isikud, kes tegutsevad turul vastavas valdkonnas, ei pea igal juhul saama endale sobivatel tingimustel riigihankes osaleda ja pakkumust esitada.

9.4. Vaidlustaja leidis vaidlustuses, et kuivõrd Lisa 2A Stroomi p 1 alapunkt 6 (Etapp I) ja p 2 alapunkt 6 ning Lisa 2B Pikakari p 1 alapunkt 3 (Etapp I) ja p 2 alapunkt 6 nägid (kuni 06.11.2025) ette, et nõutav on liiva mehaaniline sõelumine 15 cm sügavuselt, siis ei ole sõelumisseadmete sõelumissügavusele kehtestatud nõue (0-200 mm) vastavuses hooldusnõudega. Vastuses vaidlustusele teatas Hankija, et kõrvaldab Vaidlustaja poolt vaidlustuses välja toodud vastuolu nii, et tehnika sõelumissügavus ning ka tehnilises kirjelduses kehtestatud töösügavuse nõuded oleksid ühtsed, ehk 200 mm. 06.11.2025 muudatustega riigihanke alusdokumentides Hankija seda ka tegi (vt käesoleva otsuse p 7).

Kuna Riigihanke hankemenetlus ei olnud peatatud, oli Hankijal õigus 06.11.2025 riigihanke alusdokumente muuta, kuid sellega seoses ei ole vaidlustuskomisjonil võimalik arvestada Lisa 2A Stroomi p 1 alapunkti 6 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 ning Lisa 2B Pikakari p 1 alapunkti 3 (Etapp I) ja p 2 alapunkti 6 sellises redaktsioonis nagu need kehtisid enne 06.11.2025 muudatusi. Käesoleva otsuse avalikult teatavaks tegemise ajal on Hankija vastuolu riigihangete alusdokumentides likvideerinud.

9.5. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et esineb avalik huvi, et Stroomi ja Pikakari rannad oleksid seal viibijatele ohutud ning liivas ei leiduks esemeid, mis võivad põhjustada vigastusi. Hankijal on õigus arvestada Stroomi ja Pikakari ranna eripäraga ning kui talle on teada, et nt Stroomi rannas on reostustase kõrgem kuni Pirital, siis võib Hankija seda sõelumistööde tegemise sügavuse määramisel (200 mm) ka arvestada.

9.6. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija poolt AD üldosa p-is 5.2.2 ja Lisa 11 Lepingu p-is 2.1.10 sõelumisseadmete sõelumissügavusele kehtestatud nõue (0-200 mm) on õiguspärane.

Leppetrahvid

10. Lisa 11 Lepingu p-is 6.3 on Hankija kehtestanud tabeli, milles nähakse ette leppetrahvid (igakordse summana) töövõtja võimalike lepingu rikkumiste eest.

10.1. Iga järgneva töö tegemata jätmisel hommikul kella 9.00-ks tellijal on õigus teha leppetrahv 1000 eurot igakordselt vastavalt järgnevale loetelule:

- 1) rannaalalt meretaimestik likvideerimata;
- 2) rannaalalt praht ära viimata;
- 3) prügikast tühjendamata;
- 4) rannainventar algsesse asendisse vastavalt lisale 1 paigaldamata;
- 5) laudteed ja tugimüür laudist remontimata;
- 6) linnu või looma keha ära viimata;
- 7) dušisüsteemid pole töökorras (remontimata).

10.2. Iga järgneva töö tegemata jätmisel seoses supluskoha ettevalmistus- või hooaja lõpetamistöödega tellijal on õigus teha leppetrahv igakordselt 2 000 eurot vastavalt järgnevale loetelule:

- 1) inventar (pingid, prügikastid) paigaldamata/likvideerimata;
- 2) liivatõke paigaldamata/likvideerimata;
- 3) meretaimestik likvideerimata;
- 4) laudteed remontimata/paigaldamata/likvideerimata;
- 5) kahele kiigealusele liiv lisamata;
- 6) dušisüsteemid pole paigaldatud/töökorras/hooldatud.

10.3. Töövõtja ei ole teinud supluskoha liiva sõelumistöid tähtaegselt:

- 1) Pikakari ranna liivaalad - leppetrahv 1 500 eurot;
- 2) Stroomi ranna liivaalad - leppetrahv 2 500 eurot.

10.4. Töövõtja ei ole paigaldanud dušisüsteeme tähtaegselt:

dušisüsteemid 2 komplekti (1 Stroomi rannaalal, 1 Pikakari rannaalal) – leppetrahv 1 500 eurot.

11. Vaidlustaja leiab, et Lisa 11 Lepingu p 6.3 on õigusvastane, kuna leppetrahvi määrad on põhjendamatult suured, lisaks on leppetrahvid nähtud ette kindlaksmääratud summades ning Hankija pole kohustatud arvestama rikkumise asjaoludega. Vaidlustaja arvates tuleks leppetrahvide määrad sätestada maksimummääradena („kuni“), mis kohustaks Hankijat rikkumise korral määrama proportsionaalse sanktsiooni. Samuti peaks leppetrahvide määramise eeltingimuseks olema korduv rikkumine, kuivõrd iga mõeldava rikkumise ärahoidmine ei ole töövõtja mõjusfääris.

Hankija on seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p-is 6.3 kehtestatud leppetrahvi määrad ei ole hankelepingu maksumust arvestades liiga kõrged. Kuna tegemist on avalikkusele olulise teenusega, võib ka väike rikkumine põhjustada olulise kahju.

12. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p-is 6.3 kehtestatud leppetrahvid on vastuolus RHS § 3 p-ides 1 ja 2 kehtestatud riigihangete korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija tegutseb riigihanke korraldamisel proportsionaalselt ning kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid peavad olema riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

12.1. Kõik Lisa 11 Lepingu p-is 6.3 kehtestatud leppetrahvid (vt käesoleva otsuse p-id 10.1-10.4) on kehtestatud absoluutsummadena, mis ei võimalda Hankijal arvestada ega kohusta arvestama leppetrahvi määramisel rikkumise objektiivsete asjaoludega. Vaidlustuskomisjoni arvates on selline leppetrahvide kehtestamine ebaproportsionaalne. Leppetrahvide määramise alused ja nende rikkumiste asjaolud võivad olla erineva kaaluga ja võimalike rikkumiste sanktsioneerimine ühesuguse trahvisummaga on vastuolus RHS § 3 p-ides 1 ja 2 kehtestatud proportsionaalsuse üldpõhimõttega.

12.2. Vaidlustuskomisjonile ei ole arusaadav, mida peab Vaidlustaja silmas selle all, et leppetrahvide määramise eeltingimuseks peaks olema korduv rikkumine, kuivõrd iga mõeldava rikkumise ärahoidmine ei ole töövõtja mõjusfääris. Arusaamatuks jääb, kas Vaidlustaja on seisukohal, et tellija peaks saama kohaldada töövõtjale leppetrahvi üksnes siis, kui töövõtja on juba sama rikkumise toime pannud, talle on selle kohta tähelepanu juhitud ning töövõtja pole ikkagi midagi teinud (nt sama prügikast on teist päeva tühjendamata või sama linnu korjus on rannalt ka teisel päeval koristamata) või on korduv rikkumine see, kui lepinguperioodi jooksul on nt fikseeritud, et rannaalalt on praht koristamata (selle eest leppetrahvi kohaldada ei saa), kui järgmisel päeval on prügikast tühjendamata (rikkumine on korduv ning tellija võib leppetrahvi kohaldada). Sisustamaks seda, mida tähendaks *korduv rikkumine*, on ka teisi erinevaid võimalusi.

Vaidlustuskomisjoni arvates puudub Vaidlustajal õigus nõuda riigihanke alusdokumentide muutmist Vaidlustajale soodsamaks viisil, et Hankija peaks arvestama leppetrahvi kohandamisel üksnes korduvaid rikkumisi.

12.3. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 6.3 on vastuolus õigusaktidega ettenähtud nõuetega ning tuleb viia nendega kooskõlla.

Hankelepingu ennetähtaegne üles ütlemine tellija poolt

13. Lisa 11 Lepingu p 7.3 sätestab: *Tellijal on õigus leping üles öelda igal ajal ilma põhjuseta, teatades sellest teisele lepinguosalisele 30 päeva ette. Tellija maksab töövõtjale lepingu lõpetamise hetkeks tehtud töö eest.*

Vaidlustaja on seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 7.3 on VÕS mõistes tühine tüüptingimus, mis RHS-i kontekstis on ebaproportsionaalne ja asjakohatu (RHS § 3 p 2). Hankija ei ole esitanud ka ühtegi sisulist põhjendust, miks Hankijal on objektiivselt vajalik leping suvalisel ajal 30 päevase etteteatamisega ilma põhjuseta üles öelda. Samuti leiab Vaidlustaja, et õigusvastane on see, et töövõtulepingu üles ütlemisel Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 alusel ei ole Hankija näinud töövõtjale ette mingit hüvitist.

Hankija on seisukohal, et riigihangete alusdokumentide tingimused on Hankija määrata.

13.1. Lisa 11 Lepingu p-is 7.3 on Hankija sätestanud tellija õiguse Riigihanke tulemusel sõlmitav töövõtuleping ilma mistahes põhjenduseta 30 päevase etteteatamisega üles öelda.

Hankija ei ole vaidlustusmenetluses sisuliselt põhjendanud selle tingimuse kehtestamist ning viidanud üksnes sellele, et hankelepingu tingimused on Hankija määrata.

Vaidlustuskomisjon märgib, et riigihanke tulemusel sõlmitava hankelepingu tingimused on RHS § 77 lg 4 p-i 4 kohaselt riigihanke alusdokumentide kohustuslik osa. RHS § 77 lg 4 p-is 4 esitatud nõude eesmärk on tagada muuhulgas, et hankemenetluses osalemisest huvitatud isikud saaksid riigihanke alusdokumentidest teada neile hankelepinguga esitatavatest tingimustest. Hankelepingu tingimused peavad seejuures olema kooskõlas RHS §-is 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega. Nagu eespool märgitud, on Vaidlustaja seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 7.3 on vastuolus RHS § 3 p-iga 2, mille kohaselt hankija peab jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

13.2. Esmalt rõhutab vaidlustuskomisjon veelkord, et Hankija ei ole esitanud vaidlustusmenetlus mingeid põhjendusi Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 kehtestamise kohta. Kuigi riigihangete alusdokumentides ei pea hankija kehtestatavaid nõudeid põhjendama, tuleb seda vaidluse korral teha vaidlustusmenetluses. Kuna käesoleval juhul ei ole Hankija ka vaidlustusmenetluses põhjendanud Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 kehtestamist, on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 7.3 on vastuolus RHS § 3 p-is 1 kehtestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, et hankija peab tegutsema kontrollitavalt.

13.3. Vaidlustuskomisjon möönab, et Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 tingimus vastab VÕS § 35 lg 1 (tüüptingimused) tunnustele. Õigusvastane on vastavalt VÕS § 42 lg-le 1 selline tingimus, mis kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult või millega rikutakse lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu oluliselt teise lepingupoole kahjuks. Sellisele järeldus tuleneb RHS § 3 p-ides 1-2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest.

VÕS § 42 lg 1 kohaselt on tüüptingimus tühine, kui see kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult. Käesoleval juhul pole töövõtjal õigust ilma põhjendusteta hankelepingu üles öelda, mistõttu saaks töövõtja nõuda tühise tingimuse, st Lisa 11 Lepingu p-i 7.3, kohaldamata jätmist. Sellest tulenevalt ei saaks Lisa 11 Lepingu p 7.3 rikkuda Vaidlustaja õigusi ega kahjustada tema huve, kuid vaidlus on ka selles, kas sellise Lepingu ülesütlemise korral peaks olema töövõtjale ette nähtud rahaline kompensatsioon.

13.4. VÕS § 655 lg 1 kohaselt tellija võib töövõtulepingu igal ajal üles öelda, kuid VÕS § 655 lg 1 teine lause sätestab: *Kui tellija on töövõtulepingu üles öelnud, on töövõtjal õigus nõuda kokkulepitud tasu, millest on maha arvatud see, mille ta lepingu ülesütlemise tõttu kokku hoidis või mille ta oma tööjõu teistsuguse kasutamisega omandas või oleks võinud mõistlikult omandada.* Seega töövõtulepingu igal ajal ülesütlemisel VÕS § 655 lg 1 alusel tuleb töövõtjale tema nõudel maksta kokkulepitud tasu, millest tuleb maha arvata töövõtja poolt ülesütlemise tõttu säästetud kulutused.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankijal on õigus sätestada Lisa 11 Lepingu hankelepingu ennetähtaegse ülesütlemise alus, kuid olukorras, kus Hankija seda õigust kasutab, võib hankemenetluses osalemisest huvitatud isik nõuda ka seda, et riigihanke alusdokumentidest selguks ka see, et Hankija on ette näinud kokkulepitud tasu maksmise ja mis alustel arvestatakse sellest maha töövõtja säästetud kulutused.

13.5. Kuivõrd Lisa 11 Lepingu p-is 7.3 on üksnes tellija õigus hankelepingu igal ajal ilma põhjuseta üles öelda, teatades sellest teisele lepinguosalisele 30 päeva ette, kuid puudub viide VÕS § 655 lg-le 1 või regulatsioon sellise ülesütlemise puhul töövõtjale tasu maksmise ja sellest tasust tehtavate mahaarvamiste kohta, siis on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 7.3 on vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija on kohustatud tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse.

13.6. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lisa 11 Lepingu p 7.3 on vastuolus õigusaktidega ettenähtud nõuetega ning tuleb viia nendega kooskõlla.

14. Vaidlustusmenetluse kulud

Vaidlustusmenetluse lõppemisel RHS § 197 lg 1 p-is 5 nimetatud vaidlustuse osalise rahuldamisega kuulub kohaldamisele RHS § 198 lg 2 (vaidlustusmenetluses tasutud riigilõiv, tasutud või tasumisele kuuluv eksperditasu ja lepingulise esindaja kulud jagatakse proportsionaalselt vaidlustuse või kahju hüvitamise taotluse rahuldamisega, arvestades eksperditasu ja lepingulise esindaja kulude puhul tasu ja kulude põhjendatust ja vajalikkust).

RHS § 198 lg 7 kohaselt kui vaidlustuskomisjon vaatab vaidlustuse läbi kas või ühe vaidlustuses sisalduva nõude osas, ei kuulu tasutud riigilõiv riigilõivuseaduse alusel tagastamisele.

14.1. Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotluse vaidlustuse esitamiseks tasutud riigilõivu (1280 eurot) ja lepingulise esindaja kulude, 10 tunni õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 220 eurot, kogusummas 2200 eurot (käibemaksuta) Hankijalt välja mõistmiseks. Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja töömahukust arvestades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud täies ulatuses vajalikud ja põhjendatud.

14.2. RHS § 198 lg 6 järgi lähtub vaidlustuskomisjon juhul, kui vaidlustus hõlmab mitut erinevat nõuet ja vaidlustusmenetlus lõpeb nende osas erinevatel alustel, vaidlustusmenetluse kulude jaotamisel iga nõude osas eraldi sama paragrahvi lg-des 1–4 ja 8 sätestatust.

14.3. Käesoleval juhul hõlmas vaidlustus kokkuvõttes nelja erinevat nõuet (vaidlustuskomisjon on seisukohal, et nõuete mahud on omavahel võrreldavad):

- 1) nõuded tehnikale (AD üldosa p 5.2.2 ning AD lisa 11 Lepingu p 2.1.10);
- 2) ebaselgus nõutavates toimingutes ja nende mahus (Lisa 1 Teenuse kirjeldus p 27 ja Lisa 2A Stroomi p 2 alapunkt 23);
- 3) leppetrahvid (Lisa 11 Lepingu p 6.3);
- 4) lepingu ülesütlemine (Lisa 11 Lepingu p 7.3).

Hankija tunnistas vaidlustuse põhjendatuks Lisa 1 Teenuse kirjeldus p-i 27 ja Lisa 2A Stroomi p 2 alapunkti 23 osas (ebaselgus nõutavates toimingutes ja nende mahus).

Ülejäänud kolmest nõudest rahuldab vaidlustuskomisjon kaks (Lisa 11 Lepingu p-i 6.3 (leppetrahvid) ja Lisa 11 Lepingu p-i 7.3 (lepingu ülesütlemine)).

Järelikult tuleb Vaidlustajale välja mõista kulud proportsioonis 3 4-st. Seega tuleb Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõista lepingulise esindaja tasu 1 650 eurot ning riigilõiv summas 960 eurot.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik